

Salpaseminaarissa aiheita sota-ajan työleireistä kenttäpostiin

Miehikkälän museotoimi järjestää jo perinteeksi muodostuneen Salpaseminaarin sunnuntaina 9. päivänä lokakuuta Miehikkälän Salpalinja-museolla. Kolmen luennon aiheet valottavat monipuolisesti viime sotien ajan historiaa. Aiheina ovat muun muassa jatkosodan ajan työleirit, joihin määrättiin yleistä työvelvollisuutta rikkoneita naisia ja miehiä. Toisessa luennossa käsitellään ruotsalaisten ja suomalaisten työmarkkinajärjestöjen roolia ja suhtautumista Salpalinjan ruotsalaisten vapaaehtoisten rakentajien rekrytointiin Suomeen. Lopuksi kuullaan sota-ajan kenttäpostikirjeenvaihdosta. Luennot pohjautuvat uusimpaan tutkittuun tietoon.

Luennolla *Jatkosodan kotirintama - työleirien saaristo?* VTT **Pekka Niiranen** kertoo Suomen jatkosodan aikaisesta työleirijärjestelmästä, joka liittyy vuosina 1942–1944 voimassa olleeseen yleiseen työvelvollisuuteen. Työvelvollisuuslakia rikkoneita varten perustettiin ympäri Suomea työleirejä ja erikoisia työmuodostelmia. Työleirejä toimi Kaakkois-Suomessakin, esimerkiksi Luumäellä naisten ”kurikomppania”, Miehikkälän Muhikossa naisten erikoisleiri ja Lappeenrannassa naisten turve- ja metsätyöleiri. Nämä leirit olivat osa maanlaajuista järjestelmää, joka huipentui v. 1943, kun eduskunta sääti lain erikoistyöleireistä. Luennolla kerrotaan siitä, mitä näillä leireillä tehtiin, keitä niihin passitettiin – ja miksi.

Luento pohjaa Pekka Niirasen kesäkuussa 2022 Turun yliopiston poliittisen historian oppiaineeseen tekemään väitöskirjaan. Niiranen työskentelee toimittajana Yleisradiossa ja toimii myös poliittisen historian dosenttina.

Päivän toisessa luennossa *Salpalinjan ruotsalaiset rakentajat ja työmarkkinajärjestöt 1939-40* varatuomari **Markku Lemmetty** valottaa miten työmarkkinajärjestöt liittyvät Salpalinjan rakentamiseen ja Suomen talvisotaan. Ruotsin työnantajien keskusjärjestö SAF ja palkansaajien keskusjärjestö LO järjestivät nimittäin ensimmäiset Salpalinja rakentajat Suomeen. Mikä oli Suomessa työnantajien STK:n ja palkansaajapuolen SAK:n suhtautuminen vapaaehtoisten tuloon? Tammikuun kihlauksella 1940 järjestöt tunnustivat toisensa neuvotteluosapuoliksi, mutta yhteistyö oli huomattavasti laajempaa. Järjestöjen kansainvälisillä suhteilla ja kontakteilla oli paljon käyttöä talvisodan aikana.

Markku Lemmetty on pitkän linjan järjestömiehenä ja työskennellyt mm. Akavassa lakimiehenä ja johtaja lähes 30 vuotta.

Kolmannessa luennossa *Kenttäposti kantoi kotirintaman yli sotavuosien* FT **Mirja Turunen** kertoo Irma ja Urho Hälikän kenttäpostikirjeenvaihdosta sota-ajan arjen kuvastajana. Kenttäpostikirjeiden merkitys sodan erottamien läheisten jaksamiselle oli niin valtava, että kenttäpostin on sanottu olleen Suomen armeijan salainen ase. Kirjeillä pidettiin yllä parisuhdetta, jaettiin lapsiperhe-elämää sodan särkemässä arjessa. Kirje oli kuitenkin ennen kaikkea elämänmerkki, jonka saapumisesta tiesi, että puoliso oli elossa – ainakin vielä.

FT Mirja Turunen on kotkalainen toimittaja ja historioitsija, ja luento pohjautuu Mirja Turusen kenttäpostia käsittelevän kirjaan Elämänmerkki (2021).

Paikkoja on rajoitetusti, joten ennakoilmoittautuminen on suotavaa. Ilmoittautumiset ma 3.10. klo 16 mennessä puhelimitse 044 383 5091/Salpalinja-museo tai salpamuseo@miehikkala.fi. Tilaisuus on maksullinen.

MIEHIKKÄLÄN SALPALINJA-MUSEO

Lisätietoja: Miehikkälän Salpalinja-museo, museotutkija Armi Oinonen, puh. 040 752 7770, armi.oinonen@miehikkala.fi

Alla oleva valokuva ladattavissa osoitteesta: <https://drive.google.com/drive/folders/1Fxxg517Xm7D5SnKS79Yt01mw2PHgoXyw?usp=sharing>

Luumäen Askolassa jatkosodan aikana toimineen naisten erityisen työmuodostelman eli kurileirin leiriläisiä ja leirin johtoa syksyllä 1942. Kuva: Museovirasto.